

PAX

Vrede.
Wie
durft?

Magazine.

4 Winter 2014
www.paxvoorvrede.nl

Geweldloos
communiceren
in Oekraïne

Mensen
van Goede wil

Zijn IS strijders
monsters?

Stille krachten

Een aantal momenten in het jaar denken we wat meer na over vrede en mensenrechten. Dat is zo in de periode rondom Kerst, en in Nederland ook rondom 5 mei. Ook internationale dagen zoals de Internationale Dag van de Vrede of de Dag van de Mensenrechten helpen om ons collectief na te laten denken wat wij nu kunnen doen om vrede te bevorderen.

De Vredesweek kwam op een moment waarop de discussie over gewapend ingrijpen in Irak en Syrië volop woedde. Veel van de Ambassades van Vrede die mijn collega's en ik bezochten, worstelden met de vraag of je nog wel geweldloos kunt zijn terwijl IS mensen onthoofd. De Vredesweek was dit jaar nog relevanter dan ooit, zo hoorde ik vaak. De groep vrijwilligers met het meest vernieuwende Vredesweekprogramma kwam dit jaar uit Vlaardingen; zij wonnen de Luciferprijs. In hun College Tour wisten ze jongeren te interesseren voor een oud probleem: de kernwapens de wereld uit krijgen. Na twee maanden actievoeren hadden al ruim 10.000 mensen getekend en daarmee zaten we toen al op een kwart van het aantal benodigde handtekeningen.

Dat buitenlandse activisten en Nederlandse vrijwilligers veel aan elkaar kunnen hebben, merkten ook de Iraakse vredesactivisten Ali en Zuhair die in het najaar dwars door Nederland reden in een hip PAX busje. Overal waar ze kwamen werden ze hartelijk ontvangen en voelden ze bemoediging voor hun gevaarlijke werk in Irak.

In dit PAX Magazine lees je ook het verhaal van PAX medewerkers op reis. Dit keer naar Oekraïne en Colombia, twee landen waar talloze mensen werken aan vrede en het verbeteren van de mensenrechten. Al deze mensen zijn niet zo bekend als de winnaars van de Nobelprijs voor de Vrede of de Mensenrechtentulp. Net als de vele naamloze vredesactivisten, werken ze in stilte aan vrede en rechtvaardigheid. Het is soms even zoeken naar deze stille krachten, maar als je goed kijkt zijn er overal mensen te vinden die de wil hebben om in dialoog te gaan met hun tegenpolen. Deze mensen van goede wil zijn de kracht waarop het vredeswerk – waar ook ter wereld – drijft.

Vrede en alle goeds gewenst. ♦

Helma Maas

We zijn benieuwd naar jullie reactie op PAX Magazine. Stuur een mail naar: PAXmagazine@paxvoorvrede.nl

6

MENSEN VAN GOEDE WIL

Een gesprek met historicus James Kennedy naar aanleiding van het boek van Maarten van den Bos over de geschiedenis van de katholieke vredesbeweging.

8

EEN BAKKIE MET EEN IRAKKIE

Ali en Zuhair laten zien dat in Irak niet alles in iedereen in het teken van geweld staat. Suzanne dronk een bakje mee!

Colofon

PAX Magazine Nummer 4 / Winter 2014

PAX staat voor vrede. Samen met mensen in conflictgebieden en kritische burgers in Nederland werken wij aan een menswaardige en vreedzame samenleving, overal in de wereld.

PAX Magazine verschijnt elk kwartaal en wordt toegezonden aan donateurs, sympathisanten en andere geïnteresseerden.

Redactie Suzanne van den Eynden, Onno Groustra, Frederique Kram, Sabita Ribai, Edwin Ruigrok en Helma Maas-van der Vaart (eindredactie).

Productie Global Village Media, Amsterdam

Aan dit nummer werkten mee Anne Hertman, Marjolein van Rotterdam.

Fotografie o.a. Ton van der Schaal, Bob Karhof, Fotoflex en PAX-archief.

Basisvormgeving Het IJzeren Gordijn, Amsterdam

Vormgeving Groep, merkcreatie en communicatie, Utrecht

Drukkerij Van der Weij, Hilversum

ISSN 2352-300X

Adresgegevens:

PAX

Godebaldkwartier 74
3511 DZ Utrecht
Postbus 19318
3501 DH Utrecht

Tel : 030 - 233 33 46
Fax: 030 - 236 81 99

PAXmagazine@paxvoorvrede.nl
www.paxvoorvrede.nl

IBAN: NL03TRIO 0390 5150 00

'PAX Magazine' is beschikbaar in gesproken vorm voor mensen met een leesbeperking bij de Christelijke Bibliotheek voor blinden en Slechtzienden.

VAN WEST NAAR OOST DOOR OEKRAÏNE

Een zoektocht van PAX naar mensen in Oekraïne die geloven in gewelddoos communiceren en dialoog willen tussen oost en west.

IS STRIJDE RS ZIJ N MONSTERS

“Ik proef ongemak bij sommige moslims die denken dat ze zich voor de daden van ISIS zouden moeten verantwoorden. Maar excuses hoeven we helemaal niet te maken.”

NAJATEN VOOR VREDE

PAX brengt een nieuwe brochure uit met informatie over het testament en de belasting om er voor te zorgen dat vredeswerk ook in de toekomst mogelijk is.

KORT

AMBASSADES VAN VREDE

4

13

Een nieuw begin

Een redacteur van de Britse krant *the Guardian* begon zijn artikel met een ontboezeming. Hij had gedroomd van ISIS. De beelden van meedogenloos geweld waren zijn diepste gedachten binnengedrongen. Als een onzichtbaar gas dat je de adem beneemt.

Het oorlogsgeweld treft natuurlijk vooral mensen in oorlogsgebieden ver weg. Maar de oorlog tast ons ook aan. De beelden van gruwelijk geweld roepen angst en onzekerheid op en dreigen onze hoop op vrede te vermorzelen.

Ook ik moet bekennen dat ik het soms moeilijk vind om te blijven geloven dat vrede mogelijk is in Irak en Syrië, in Zuid-Soedan en Oekraïne. Steeds opnieuw lijkt het geweld het laatste woord te hebben. Steeds weer kijkt de internationale politiek soms machteloos en soms onverschillig toe. En al te vaak wordt ons zo moeizame vredeswerk weer afgebroken door geweld.

Zoekend naar een beginpunt, naar een paar woorden die mij opnieuw kunnen inspireren kom ik steeds uit bij mensen die te midden van het geweld een nieuw begin belichamen. In de ontzagwekkende wereld van nu worden we verpletterd door beelden en verhalen van de oorlog. En toch staan er telkens weer mensen op die een visioen voor ogen hebben. De dichter Pablo Neruda noemt hen “doelgerichte, elementaire, ongerepte mensen die doen wat ze moeten doen, vanzelfsprekend ter plaatse waar zij staan, weerloos-eenvoudig.” Het zijn mensen die de wereld dragen en voor de toekomst in staan. Steeds opnieuw kom ik dit soort mensen tegen die samen met ons aan vrede willen werken. Het zijn deze mensen die mij steeds opnieuw herinneren aan die oudtestamentische dichtregels: “Blijf niet staren op wat vroeger was. Sta niet stil in het verleden. Ik, zegt Hij, ga iets nieuws beginnen – het is al begonnen, merk je het niet?” Vrede lijkt ver weg, maar het is al begonnen. Voorgoed en onuitroeibaar. ♦

Jan Gruiters, algemeen directeur van PAX

Ik heb een hekel aan zo'n vredesweek

Ik heb een hekel aan zo'n vredesweek

Ik heb een hekel aan zo'n vredesweek,
aan woorden van hoop
die, met je aan de loop
gegaan, zo'n beek van fris water moet vormen.
Zo een waar iedereen uit drinken mag
waarna men versoft verzucht: 'ach,
kwamen we de oorlog toch voorbij',
verlangend naar een wereld van conformen.

Ik heb een hekel aan zo'n vredesweek,
als wij ons verlangen
zo ontworteld berijmen.
Het schuurt langs mijn ziel,
dat geviel met woorden over vrede.
Om iets mooi te zeggen
over iets dat nooit mooi zal zijn.
Zo dat het alleen maar dromen voedt.
Ik kan er geen zinvol couplet van maken.

Vooraf te zeggen dat oorlog stoppen moet
- een manier van zeggen die geen dichter
in zijn hoofd zal halen,
omdat de werkelijkheid niet lichter
wordt, maar naar zijn diepste punt zal dalen,
achter de horizon.
Waar verduistering
alleen nog maar rijmt op verduistering:
de mens als slachtoffer van zijn eigen verlangen
en prooi voor vijanden met een fijne neus voor gebiedsuitbreiding
- vooral te zeggen dat oorlog stoppen moet
doet pijn aan mijn ziel.

Waarom de kinderen laten mijmeren
over vrede die niet komen zal?
Waarom de mensen laten sluimeren
in het graf dat een vijand graaft:
val voor de dromer over vrede?

Ik kies voor strijd, ik kan niet anders.
Als een rivier die door het landschap heen meandert,
alleen maar zo de landerijen van de vijand vruchtbaar maakt.
Ik kies in het gevecht het wapen dat
mij heeft geraakt,
mij heelde en heelt,
heelde en heelt,
heelde en heelt...

Van mij is de bom van
vredelievendheid gebarsten.
Wijn gutst naar buiten,
brood deel ik met wie mijn vijanden zijn.

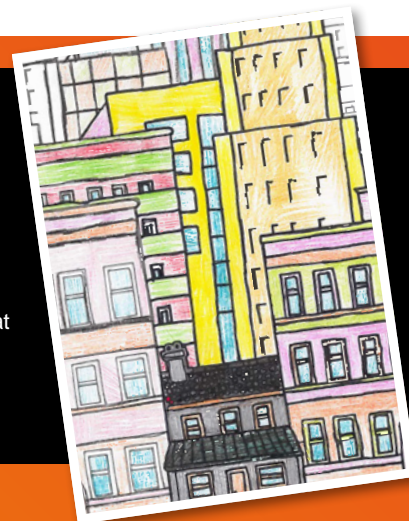
Robert Roth

Winnaar gedichtenwedstrijd Vredesweek, Oegstgeest

Winnaar kleurplaat

Op de kinderpagina van PAX Vieren, waarin materiaal staat voor kerkelijke vieringen in de Vredesweek, stond een kleurplaat. Een aantal kindernevendiensten heeft hiervan gebruik gemaakt. De mooiste plaat is gemaakt door Kirsten Dijkstra, 11 jaar. Zij is verbonden aan de PKN kerk in Hoogkerk. De kleurplaat hoort bij het verhaal over het huisje dat verhuisde, een verhaal dat hoort bij het Bijbelverhaal over Abraham die als een nomade wegtrekt naar het Beloofde Land.

Kirsten gefeliciteerd en je krijgt een boekenbon.

Geen bloedkolen meer

PAX publiceerde deze zomer het rapport *The Dark Side of Coal*, waarin daders en getuigen verklaren dat de internationale mijnbouwbedrijven Drummond en Prodeco de paramilitairen steunden met geld en strategische informatie.

In de mijnbouwstreek in Cesar, Colombia, waren de paramilitairen verantwoordelijk voor 3.100 moorden en ruim 240 verdwijningen. Ongeveer 55.000 mensen werden van hun land verdreven. Het rapport en de bijbehorende campagne 'Stop bloedkolen' pleit ervoor dat de slachtoffers erkenning krijgen van het aangedane leed. En dat er aan waarheidsvinding gedaan wordt en er rechtsherstel komt voor en compensatie aan slachtoffers.

Eind november reisde PAX mee naar Colombia met minister Lillianne Ploumen van Buitenlandse Handel en Ontwikkelings-samenwerking. Met de minister reisden ook de bestuursvoorzitters van Nederlandse energiebedrijven zoals NUON en Essent mee. Naast handel was er tijd voor een bezoek aan de kolenmijn van Drummond in Cesar. De minister en de energiebedrijven spraken er met vakbonden en met mensen die slachtoffer zijn van mensenrechtenschendingen door paramilitairen rondom de mijnen. PAX verwacht dat de mijnbouwbedrijven in dialoog gaan met de slachtoffers over compensatie voor wat hen is aangedaan. De minister en de energiebedrijven moeten de mijnbouwbedrijven hiertoe aansporen.

Eerder dit jaar sloot de minister met vijf Nederlandse energiebedrijven een steenkolenconvenant. Dit convenant gaat over de algemene ketenverantwoordelijkheid voor de inkoop van kolen door de Nederlandse energiebedrijven, onder andere in Colombia. Net als PAX stelde de Sociaal-Economische Raad (SER) dit najaar dat 'het realiseren van toegang tot remedie' voor slachtoffers een kernelement van het steenkolenconvenant dient te zijn.

De laatste stand van zaken over de campagne is te vinden op www.stopbloedkolen.nl

The Battle voor handtekeningen

Deze maand start PAX 'The Battle', een wedstrijd om zo veel mogelijk handtekeningen te verzamelen voor het burgerinitiatief 'Tekenen tegen Kernwapens'. Doe je dat op een leuke en creatieve manier, dan maak je kans om in augustus 2015, 70 jaar na de aanvallen op Hiroshima en Nagasaki, naar Japan te reizen en daar voor PAX verslag van te doen.

Alles over de wedstrijd lees je op www.tekentegenkernwapens.nl en hier kun je zelf natuurlijk ook nog tekenen.

Vredesspiritualiteit

De weg naar vrede is er een met veel hobbels. Dat zijn hobbels van blindheid, disrespect en geweld. Gelukkig zijn er momenten en plaatsen waar mensen die de weg naar vrede lopen weer op adem kunnen komen. In augustus oefenden 12 mensen uitgenodigd door PAX zich in de vredesspiritualiteit van de theoloog Thomas Merton. Merton schrijft in *Thoughts in Solitude*: 'In plaats van te beminnen wat je voor vrede aan ziet, moet je anderen en vooral God beminnen'. Merton maakt ons erop attent dat we onze voorstellingen van vrede steeds moeten wantrouwen. Bij elkaar te zijn in dat bewustzijn van ons beperkt weten, en in verbondenheid met mensen in conflictgebieden die dagelijks in grote onzekerheid verkeren, ontstaat er ruimte voor verdriet, blijdschap en hoop. We hopen dat onder andere de kerstdagen die ruimte geven.

In de zomer van 2015 organiseert PAX weer een retraite

Boekpresentatie in Museum Catherijneconvent

MENSEN VAN GOEDE WIL

Door Helma Maas

Een open en gewaagd boek. Zo omschrijft historicus en hoogleraar James Kennedy het boek dat Maarten van den Bos in februari publiceert over de geschiedenis van de katholieke vredesbeweging PAX Christi. Kennedy spreekt in het Catherijneconvent waar PAX het boek op 4 februari presenteert.

K

ennedy: "Het boek 'Mensen van Goede Wil' gaat over de geschiedenis van Pax Christi. Van den Bos kijkt met een open vizier, zonder de kool en de geit te sparen. Het is interessant om te zien hoe een organisatie die ooit geworteld was in de verzuiling, na al die jaren gedijt."

De verzuiling is een typisch Nederlandse opdeling in

levensbeschouwelijke en religieuze zuilen. Scholen, vakbonden, omroepen, veel vrijwilligersorganisaties waren georganiseerd naar politieke of religieuze voorkeur. Een veel aangehaald voorbeeld is dat de verzuiling voor de Tweede Wereldoorlog zo ver doorgevoerd was, dat er zelfs een katholieke geitenfokkersvereniging bestond naast een gereformeerde en een openbare geitenfokkersvereniging.

Religie, politiek en samenleving

Pax Christi ontstond in een tijd waarin de scherpste kantjes van de verzuiling weliswaar begonnen te slijten, maar deze toch nog aardig sterk aanwezig was in Nederland.

Kennedy: "Het boek beschrijft hoe de katholieke vredesbeweging die grote veranderingen - van een sterke verzuiling naar een meer seculiere samenleving - wist te overleven. Van den Bos doet dat aan de hand van de religieuze dimensie van de beweging. Die werd gaandeweg wel minder prominent. Het bleef altijd wel een ankerpunt voor de organisatie."

De relatie tussen religie en politiek verschilt in Nederland per religieuze stroming. **Kennedy:** "Voor protestanten kan die relatie zowel relaxt als juist behoorlijk rigoureuus zijn. De politieke partij SGP is bijvoor-

beeld niet aan één kerkgenootschap gebonden, bij het vroegere GPV (inmiddels opgegaan in de ChristenUnie) was dat wel het geval. In de overwegend protestantse politieke partijen hebben de kerkelijke besturen dus meestal een minder directe politieke rol. Bij een rooms-katholieke partij zoals de KVP was die verbondenheid aan het instituut kerk groter. Ze hielden veel meer rekening met de leer van de kerk en de machtsstructuur van de kerk dan een protestantse partij. Toch is er bij katholieken minder spanning tussen de leer van de kerk en de wereld daarbuiten. Waar bij protestanten vaak de taal van de Bijbel klinkt, kunnen katholieken makkelijker een brug maken naar wereldse zaken."

Een lekenbeweging

Dat principe van enerzijds een zekere losheid ten aanzien van de leer en anderzijds het belang van een kerkelijke hiërarchie werkte ook door in het verenigingsleven. In 'Mensen van goede wil' schrijft Van den Bos dat er in die begintijd van Pax Christi toch wel wat vragen leefden bij de rooms-katholieke bisschoppen over de Pax Christi-beweging. Was het nu echt een lekenbeweging, een beweging geleid door gelovige katholieken of moest er toch een bisschop bij betrokken worden? **Kennedy:** "Na de Tweede Wereldoorlog zag

je dat er wel degelijk iets was veranderd. Er was wat aan het gisten, dat zag je bijvoorbeeld ook aan de katholieke arbeidersbeweging." Uit passages van briefwisselingen die het boek aanhaalt, blijkt dat katholieke gelovigen de Pax Christi-beweging als hun eigen initiatief zagen. Pax Christi had een enorme aantrekkingskracht op jongeren. De beroemde voettochten waren populair bij jongeren die net eindexamen hadden gedaan.

Boekpresentatie

4 februari ♦ 14.00 – 16.30 uur ♦ Museum Catherijneconvent
♦ Lange Nieuwstraat 38 ♦ 3512 PH Utrecht ♦ zaal Auditorium
Sprekers: o.a. Mgr Gerard de Korte, James Kennedy,
Erik Borgman, Maarten van den Bos en Jan Gruijters.

Aanmelden via info@paxforpeace.nl

o.v.v. 'boekpresentatie 4 feb' of bel met 030 - 233 33 46

James Kennedy

Maakbare wereld

Kennedy: "In de eerste jaren van de Koude Oorlog was de katholieke kerk niet zo heel uitgesproken politiek, zeker niet als het om internationale zaken ging. Dan liet de RK kerk in Nederland dat graag aan het Vaticaan over. Het spreken over 'vrede' was weinig politiek. In die tijd claimden communisten vaak het woord vrede en was het in sommige kringen dus verdacht om je met vrede bezig te houden, men koos liever voor het woord 'vrijheid'. Maar op den duur doemden de gevaren op van een allesvernietigende wereldoorlog vanwege de dreigende inzet van kernwapens en dachten kerken, en dus ook hun leden, vaker dat ze misschien wel een politiek standpunt in moesten nemen. Het idee van een maakbare wereld, dat je een rol hebt om de wereld te veranderen, vatte post. Je kreeg toen ook meer politiek geëngageerde katholieken. Ook binnen een beweging als Pax Christi ontstond er meer ruimte voor samenwerking met andere religieuze stromingen of niet-religieuze verbanden."

Het boek eindigt bij de vorming van PAX in 2014. De roerige jaren '60 en '70 waarin de rol van de kerk en van katholieke organisaties een hoog politiek gehalte had, veranderde na de kernwapenperiode van de jaren '80 weer. Waar in die jaren vaak stelling is genomen tegen de overheid, verandert de Pax Christi-beweging in de jaren '90 naar een houding die meer getuigt van samen met de overheid.

Kennedy: "PAX heeft die grote veranderingen in de laatste jaren – met alle spanningen van dien – weten te overleven. De organisatie heeft zich steeds opnieuw uitgevonden." ♦

KORTINGSCOUPON

van € 29,95 voor € 25

902-12772

Mensen van goede wil

♦ **Maarten van den Bos** ♦

ISBN 9789028426009

Tegen inlevering van deze bon bij uw boekhandel krijgt u
€ 4,95 korting. Geldig van 04-02-2015 tot 04-05-2015.

WERELDBIBLIOTHEEK

SUZANNE WAS ER BIJ
OP ROADTRIP MET TWEE IRAKEZEN

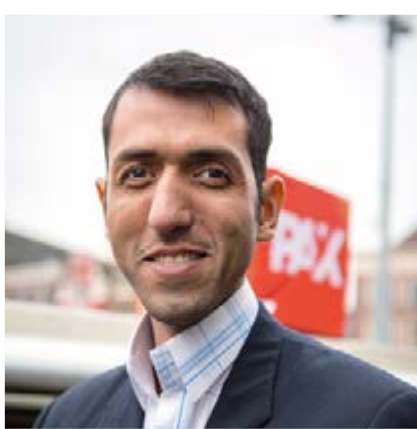
CARJA GREUTER
visboer de Volendammer

"Mijn buren komen uit Irak, het is vreselijk wat die mensen allemaal meemaken! Echt niet normaal. Op tv kijk ik er dankzij de buren met andere ogen naar. Ik vind het geweldig dat deze jongens hier zijn. Ik ondersteun ook wat ze doen. Wat Irak nodig heeft is vredebrengers zoals zij."

"DIRK" voorbijganger

"Lekker bakkie bij die Irakkies!"

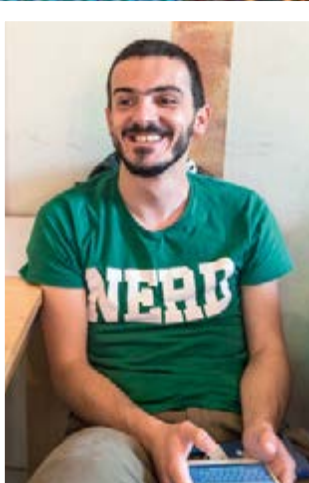

ALI SAHIB
vredesactivist uit Irak

"In het zuiden van Irak, waar ik vandaan kom, gaat het nu relatief goed in vergelijking met andere delen van het land. Met het PAX-programma 'We are all citizens' proberen we mensen met elkaar te laten praten. We werken ook met kinderen, daar begint het! Ik probeer ze te leren dat je zonder wapens kunt en ze te overtuigen hun speelgoedpistooltjes in te leveren. Er is een lange weg te gaan. ISIS breekt alles af. Veel mensen in Irak lachen mij uit als ik zeg dat ik vredesactivist ben."

BAKKIE met een

Ali en Zuhair dronken er tientallen kopjes koffie voor. Ze reisden Nederland door met de actie 'Een bakkie met een Irakkie'. Het doel van de

VISAR HAXHIFAZLI
werkt in Kosovo

"Dit is mijn eerste ontmoeting met Irakezen. Interessant! Ik werk voor Ipsia, een vredesorganisatie. Ons conflict met Servië was anders. Ik ben benieuwd hoe Ali en Zuhair tegen de Amerikanen aankijken. In de media lees je dat het peacekeepers zijn. Van Ali begreep ik dat lang niet elke Irakees ze zo ziet."

IYRA OSMANI student

"Ik kom uit Kosovo en ben in Nederland vanwege het project 'Our Future Europe', waarin jonge Kosovaren, Serviërs en Nederlanders met elkaar praten. Dialoog is het belangrijkste wapen! Just talk! Dat geldt ook voor Irak. Misschien zouden ze het net als wij Serviërs en Albanese Kosovaren buiten het gebied waar de oorlog woedde, moeten doen. Dankzij Ali en Zuhair weet ik dat niet iedereen een extremist is in Irak. En trouwens ook dat het bij ons in Kosovo in vergelijking met Irak meevalt met de schending van vrouwenrechten."

SEBASTIAAN, BEN EN MARC
vanwege een personeelsuitje in Groningen

"We moesten als opdracht een groepsfoto maken met een motto. Vrede leek ons het beste motto dat je hebben kan. We steunen Ali en Zuhair!"

SHANSA (16)
scholier in Groningen

"Irak is een goed land, maar met die oorlog moeten ze stoppen! Daarom steun ik Ali en Zuhair."

ZUHAIR KHAJIQ LAZGEEN
vredesactivist uit Irak

Yezidi zoals ik hebben gezien hoe duizenden van ons zijn weggevoerd. We proberen via het PAX programma 'We are all citizens' mensen met elkaar in contact te brengen. Nee, niet de mensen van ISIS, als ik dat zou proberen zou mijn kop eraf gaan. Het probleem in Irak is dat mensen in verschillende werelden leven. Dat leidt tot oorlog. Terwijl iedereen uiteindelijk vrede wil."

IRAKKIE

roadtrip: praten en laten zien dat in Irak niet alles en iedereen in het teken van geweld staat. Suzanne dronk natuurlijk een bakje mee!

Een reis van west naar oost door Oekraïne

'FASCISTEN ZIJN HET DIE OP HUN EIGEN MENSEN SCHIETEN'

Door Edwin Ruigrok

Demonstranten praten met elkaar op de Maidan in Rjev.

Opruiende taal die aanzet tot haat. Een bekend voorbeeld is Rwanda waar de haat door de luidsprekers van een berucht radiostation kwam, waar de presentator de Tutsi's stelselmatig kakkerlakken noemde. Rijk je naar de media in Oekraïne of Rusland, dan hoor je het woord fascist of landverrader maar al te vaak. Edwin Ruigrok van PAX ging met zijn collega Cinta Depondt op pad. Doel van de reis was om mensen te vinden die de dialoog tussen de vijandige groepen betekenis kunnen geven. Een reisverslag.

"Oekraïne is sinds november 2013 het toneel van een gewaagde onderneming. In de hoofdstad Kiev gingen jong en oud het onafhankelijkheidsplein, de Maidan op, om te demonstreren tegen slecht bestuur en vóór meer vrijheid. Priesters en voorgangers van verschillende kerken stonden er zij aan zij met de demonstranten. In september bezocht ik voor het eerst Oekraïne. Ik ging mee met mijn meer ervaren collega Cinta

Depondt. Zij spreekt vloeiend Russisch en is vaak in ex-Sovjetlanden geweest. Daardoor konden we heel direct spreken met allerlei mensen. Dat varieerde van burgeractivisten tot lokale politici en ambtenaren, kerkelijk leiders en kerkgangers, professoren en studenten. We ontdekten dat sporen van geweld niet alleen zichtbaar zijn in rijdende tanks en gevechtssoldaten, maar ook in de manier waarop mensen spreken. Communiceren zonder geweld: kan dat in een oorlogssituatie?

De ander moet veranderen

Oekraïne is groot en verdeeld. Deze verdeeldheid bestaat vooral tussen de generaties, waarbij jongeren beter zijn geïnformeerd en de Sovjetinvloeden minder onder de huid hebben zitten. In de westelijk gelegen stad Lviv, waar het protest tegen de Poetin-getrouwen begon, leeft de verwachting sterk dat als jongeren uit het oosten van Oekraïne eenmaal het leven in het westen van het land hebben geproefd, zij hun vooroordelen zullen laten vallen en voor Europa zullen zijn. Als zij toch anders blijven denken, dan moeten ze wel geïndoctrineerd zijn door Rusland, zo denken velen in het westen van Oekraïne. De ander moet veranderen. Zo'n dwingende toon gaat in tegen alle regels van geweldloos communiceren.

Fascisten

In het oosten van Oekraïne, in de steden Slavjansk en Artemovsk, 60 km van het front, was flink gevochten.

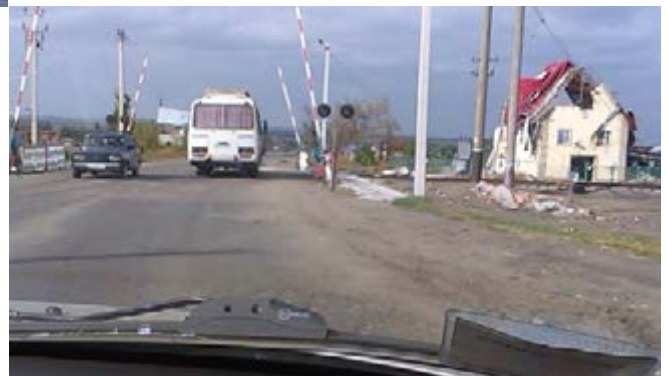

Het eigen Oekraïense leger had hele woonwijken in puin geschoten. En zelfs nu die steden weer in handen zijn van de Oekraïense overheid, doet die regering niets om de huizen te herstellen. 'Fascisten zijn het die op hun eigen mensen schieten', zo typeerden de inwoners van Artemovsk de soldaten uit Oekraïne. Ze hadden geen goed woord over voor de regering in Kiev. Het mooie is overigens dat we vrijwilligers uit het westen van Oekraïne ontmoeten, die huizen opbouwden, ook in het oosten. Praten met elkaar is moeilijk, maar de handen uit de mouwen steken gaat soms makkelijker.

Geweldloze communicatie: de vier stappen van Marshall Rosenberg

- Tijdens de burgerrechtenbeweging in de jaren '60 voor meer rechten voor zwarte mensen, ontwikkelde de psycholoog Rosenberg zijn methode van geweldloze communicatie. Rosenberg onderscheidt vier stappen. Opvallend is het opschorten van ieder oordeel en het zelf goed luisteren naar je eigen emoties en gedachten.**
- 1 Observeer de feiten.** Als iemand spreekt, let dan op wat iemand zegt, maar ook op de manier waarop: emoties die meekomen, de lichaamstaal, en ga na of jouw percepties kloppen door een vraag te stellen en niet met beschuldigingen te komen.
 - 2 Deel je emoties.** Laat ook weten wat de woorden van de ander met jou doen en omschrijf dat voor de ander.
 - 3 Deel jouw eigen behoeften en verlangens.** Wat wil je ten diepste? Nodig ook de ander uit deze verlangens te verwoorden.
 - 4 Doe een praktische suggestie** en formuleer het als een verzoek.

links: Wederopbouw van verwoest huis in het oosten van Oekraïne.
onder: De verwoesting is op sommige plekken enorm.

Ook de kerk speelde een rol bij de protesten eerder dit jaar.

In mei stonden er nog barricades op de Maidan.

Oor voor elkaars verhaal

Overall waar we komen waarderen mensen het dat PAX vooral luistert. Sommige gesprekspartners zijn erg gespannen, maar zodra we laten blijken dat we hen erkennen in hun verdriet of verwarring, zakken die emoties weer en groeit het vertrouwen. We koppelen regelmatig terug wat we hebben verstaan, met de vraag of we dat goed hebben begrepen.

De ruimte voor andere meningen, de ruimte om bruggen te slaan naar de ander is in sommige steden, zoals Charkov, erg klein geworden. De voorzitter van de communistische partij daar voelt zich voor het eerst bedreigd.

Pas als mensen oor hebben voor elkaars verhaal en erkennen dat aan beide kanten van het conflict verdriet en pijn heersen, kunnen gesprekken over een politieke oplossing op gang komen. Elkaars menselijkheid zien, is een allereerste vereiste voor geweldloos communiceren.

Constructieve kerken

Al onze gesprekspartners bevestigen de belangrijke rol die de kerken hebben gespeeld op Maidan en hoe nodig zij in de toekomst zijn bij verzoening. In het westen van

het land speelt de Grieks-katholieke kerk een prominente en constructieve rol, terwijl in het oosten het juist de protestanten zijn die diaconale en sociale hulpprojecten opzetten, bijvoorbeeld voor de renovatie van vernielde huizen en vluchtelingenhelp. Anderzijds hoorden we dat de Russisch Orthodoxe kerk de rebellen toestonden om voorraden op hun kerkerrein op te slaan. De positie van de grootste kerk van het land, de Oekraïense Orthodoxe kerk, die onder het patriarchaat in Moskou valt, is minder duidelijk. Die kerk spreekt niet of nauwelijks met andere kerken en tijdens onze reis hebben we hen ook niet kunnen spreken.

Vertrouwensbreuk herstellen

Er leven meerdere vragen en ideeën. In Slavjansk vroeg het gemeentebestuur of wij hen kunnen helpen om de vertrouwensbreuk met de eigen bevolking te herstellen. Uitwisseling en het horen over Europese democratische ervaringen werden ook op andere plaatsen zeer gewenst. Oekraïners vroegen ons verder om steun voor en samenwerking in bestaande dialoog- en verzoeningsprojecten, zeer waarschijnlijk ook door kerken in Nederland te koppelen aan kerken in Oekraïne.” ♦

COLLEGE TOUR BELOOND MET LUCIFERPRIJS

Leerlingen van diverse middelbare scholen maken het V-teken. Foto: Ton van der Schaal.

Door Anne Hertman

Vierhonderd leerlingen van verschillende middelbare scholen uit Vlaardingen deden graag mee aan de Vredesweek in Vlaardingen. De Ambassade van Vrede Vlaardingen wist hen met een heuse College Tour aan het denken te zetten over (kern)ontwapening.

Het betrekken van jongeren bij de Vredesweek leverde Vlaardingen de prijs op voor de meest succesvolle en spraakmakende activiteit van de Vredesweek. Volgens de jury biedt deze activiteit uitstekende mogelijkheden om het naar andere scholen, plaatsen of generaties te kopiëren. "Een goede architectuur en sterk ontwerp dat vele kansen biedt voor educatie rondom vrede. Daarnaast heeft Vlaardingen handig ingespeeld op een krachtige formule: het gelijknamige televisieprogramma 'College Tour'. Goed gekozen naam, trekt als een magneet."

Vlnr : İsmail Emekli, Gert-Jan Jacobs, Paul van Aken en Han Røeijmaekers beloond voor hun inzet.

Kernbommenquiz

Ter voorbereiding op de College Tour maakten de vrijwilligers van de Ambassade van Vrede een lesbrief voor docenten. Hoeveel kernwapens zijn er in de wereld en welke staten hebben kernwapens? Zomaar twee vragen die in de 'kernbommenquiz' naar voren kwamen. Ook dachten de leerlingen na wat ze zelf voor vrede kunnen doen en wie ze daarbij willen betrekken. De College Tour zelf bestond uit een afwisselend programma met korte inleidingen en filmpjes over verschillende wapens. Vredesambassadeur Tim Akkerman trad samen met een aantal muzikale jongeren uit Vlaardingen op en vormde zo de afsluiting van een interessante middag.

Ook voor volwassenen

's Avonds werd de College Tour opnieuw gehouden, maar dan voor volwassenen. David de Beer, één van de twee vredesambassadeurs uit Vlaardingen: "Veel Vlaardingens, jong en oud, zijn geconfronteerd met een scala aan vraagstukken die onze beleving van vrede beïnvloeden." Met de Luciferprijs wint de Ambassade van Vlaardingen een geldbedrag van 250 euro die te besteden is aan de Vredesweek in 2015. ♦

De PAX Ambassades van Vrede worden mede mogelijk gemaakt door financiële ondersteuning van het vfonds.

Nieuwsgierig geworden naar de andere 69 Ambassades van Vrede? Ga dan naar www.paxvoorvrede.nl/ambassades

ISIS STRIJDEERS ZIJN MONSTERS

Door Onno Groustra

Youssef Azghari

Publicist en docent communicatie, cultuur en ethiek aan de Avans Hogeschool

JA

“Zo zou je dat kunnen zeggen, hoewel ik het wel een vlijmscherpe stelling vind. Het is zeker waar dat ISIS-strijders monsterlijke praktijken uitvoeren. Ze kennen geen genade, tolerantie, laat staan liefde. Ze stralen het tegenovergestelde uit van waar de islam en menselijkheid voor staan. Een gelovige heeft respect voor elk mensenleven, de natuur en alles wat daar leeft. In de Koran staat: 'Als je één mens doodt, dood je de hele mensheid en wie één mens redt, redt de hele mensheid'. Ik maak onderscheid tussen de mensen die in de val worden gelokt en verleid worden om mee te vechten, en mensen die een rode grens over gaan en zonder enige wroeging de strot doorsnijden van hun medemensen. Bij de eerste groep kun je proberen te voorkomen dat ze echt monsters worden. De plegers van oorlogsmisdaden daarentegen moet je oppakken en straffen.

'ISIS-strijders zijn geen moslims.'

ISIS-strijders zijn geen moslims, of zelfs maar islamitisch te noemen. We moeten oppassen om dergelijke woorden over te nemen. Zij hangen de ideologie aan dat alle 'ongelovigen' (lees: geen ISIS-aanhangers) gedood mogen worden.

Wanneer je mensen zomaar onthoofd, dan kun je met recht een monster worden genoemd. Of koppensneller, of kannibaal. Het zijn intolerante geesten.

Ik proef ongemak bij sommige moslims die denken dat ze zich voor de daden van ISIS zouden moeten verantwoorden. Maar excuses hoeven we helemaal niet te maken. Het is wel van belang dat moslims zich duidelijk uitspreken tegen deze idiote extremisten, omdat zij onze islam misbruiken. Net zoals christenen of andere gelovigen dat zouden moeten doen, wanneer hen hetzelfde zou overkomen. Je moet duidelijk stelling nemen tegen alle vormen van racisme en zinloos geweld. Deze mensen geven niets om hun geloof, een slecht imago van de islam of het leven hier op aarde. Daarom mag je ze wat mij betreft uitkotsen uit de gemeenschap.”

Enis Odaci

voorzitter Humanislam, een stichting voor humanisme in de islam en samenwerking met andere levensovertuigingen

NEE

“ISIS-strijders zijn mensen. Ze gedragen zich als gelovigen, maar dan gewelddadig tot in het extreme. ISIS-strijders zijn belust op macht, die ze wensen te bereiken met wapens en ouderwets landjepik. Zij prediken de hemelse waarheid, maar zijn bereid om anderen het leven te benemen als die waarheid niet onderschreven wordt. Laf zijn hun daden, die zogenaamd in naam van hun godsdienst gepleegd worden. Maar het blijven daden, die door mensenhanden worden verricht.

'Wij verdienen vele miljarden met wapenleveranties aan strijdende groeperingen.'

Nee, wij schieten geen mensen dood. In ieder geval niet direct. Wij verdienen vele miljarden met wapenleveranties aan strijdende groeperingen in het Midden-Oosten. Zijn wij dan niet ook een klein beetje monsterlijk? We verlenen politieke steun aan landen die bommen gooien op mensen die opgesloten zitten tussen drie muren en een zee. Niet monsterlijk? In ieder geval ook niet echt menselijk. Door ISIS strijders als monsters weg te zetten, miskennen we het gegeven dat we eigenlijk een hele lelijke en extreme variant van onszelf, homo sapiens, zien.

Door ISIS-strijders het label 'monster' op te plakken bouwen wij een kunstmatige afstand in tot hen. We kunnen ze afschilderen als woeste beesten. En beesten kun je verdelgen, mag je doden. Je kunt ze veroordelen en elimineren. Zonder enige wroeging. Door ISIS-strijders als monsters te behandelen, worden wij zelf ook tot monsters. Het aloude adagium bestrijdt vuur met vuur, doet dan weer opgeld. Gevolg: nog meer doden. Hebben de slachtoffers van ISIS er iets aan als wij ISIS-strijders als monsters zien? Die slachtoffers zien dagelijks vele verloren mensenlevens, vele kapotgeschoten heiligdommen en vele verdreven volkeren. Zij hebben niets aan labels. Zij hebben meer aan een eensgezind internationaal politiek optreden en het volledig droogleggen van de wapenleveranties aan ISIS. Want, hoe gevaarlijk is een monster zonder wapen?

Wat vind jij? @PAXvoorvrede

of reageer naar PAXmagazine@paxvoorvrede.nl

Nieuwe brochure met uitleg en inspiratie over steun aan PAX

Nalaten voor Vrede, wilt u daar eens over denken?

Sommige mensen besluiten een goed doel te begunstigen in hun testament. Voor het vredeswerk van PAX zijn deze nalatenschappen van groot belang. Daarmee kunnen we onze belangrijke opdracht, samenwerken aan vrede, ook in de toekomst voortzetten.

Wie deze mogelijkheid tot steun aanspreekt, kan de nieuwe brochure hierover aanvragen. Deze brochure is gemaakt door PAX medewerkster Sabita Ribai: "Ik heb er de afgelopen periode samen met enkele donateurs en collega's aan gewerkt. U leest over het werk van PAX in de afgelopen decennia en over de noodzaak voor steun in de toekomst. Er staan enkele bijzondere foto's in over de begintijd van onze moederorganisaties, Pax Christi en IKV. Ook bevat de brochure enkele warme en enthousiaste aanbevelingen, zoals het verhaal van mevrouw Wesselink. Alle mensen die PAX aanbevelen, wil ik hiervoor hartelijk danken."

Alle informatie over het testament en de belasting, is te vinden in de brochure. U kunt zich hiermee goed voorbereiden op een eventueel bezoek aan de notaris. PAX stuurt u de brochure graag toe. Mocht u meer vragen hebben, dan beantwoordt Sabita Ribai die graag in een persoonlijk gesprek bij PAX in Utrecht, of bij u thuis. ♦

"Ik kan me nog goed herinneren hoe we in de zeventiger jaren actief waren als groep in onze parochie. We hadden intensieve debatten over de weg naar vrede waaraan heel veel mensen deelnamen. Het was midden in de Roude Oorlog. Ik kan me ook de eerste samenwerking met het IKV herinneren. We begonnen wat schuchter, maar al gauw werd het samenwerken steeds vanzelfsprekender. We vormden een brede groep van mensen. Achtergrond speelde nauwelijks meer een rol. Samenwerken aan vrede, dat is wat ons bindt en motiveert. Ik vind dat zo belangrijk dat ik PAX ook een plaatsje in mijn testament heb gegeven."

Mevrouw A. Th.J. Wesselink-Steenhof, Doorn

Voor het bestellen van de brochure over nalatenschappen kunt u de **bijgesloten antwoordkaart** gebruiken.

Op reis
met...

Joris van de Sandt

Joris van de Sandt werkt sinds mei 2013 bij PAX. Als programmaleider Iatijns-Amerika reist hij regelmatig naar Colombia. Joris houdt zich onder meer bezig met de relatie tussen het winnen van delfstoffen als kolen en goud, en conflict. En wat dit voor de mensen daar betekent.

Eind oktober belden we met Joris. Hij was op dat moment samen met zijn collega Marianne Moor in de Colombiaanse hoofdstad Bogota, waar zij de Nederlandse ambassade bezochten.

Wat is het doel van deze reis?

Joris: "We zijn hier om ons deel van de reis van minister Lilianne Ploumen voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en de Nederlandse energiebedrijven voor te bereiden. Het is een handelsmissie, waarbij we ook een grote kolenmijn in het departement Cesar bezoeken, om daar de situatie met eigen ogen te kunnen bekijken. PAX is vertegenwoordigd en er gaat pers mee. Een belangrijk onderdeel van dit bezoek is een gesprek met de slachtofferorganisatie, die wij vorig jaar samen met advocaat Francisco Ramírez hebben helpen oprichten. Rond de kolenmijnen in deze regio hebben ernstige en grootschalige mensenrechtenschendingen plaatsgevonden. Die dreiging is er bovendien nog steeds. Afgelopen zomer publiceerden wij hier het rapport *The Dark Side of Coal* over. Jerardith Nieto, voorzitter van de slachtofferbeweging, heeft het aan minister Ploumen overhandigd."

Soms gaat de PAX-medewerker in op een verzoek van een Duitse organisatie. Zo was hij met het Duitse parlamentslid Bärbel Höhn van De Groenen op stap. Met haar bezocht hij het dorpje El Hatillo, dat ingeklemd ligt tussen twee grote kolenmijnen en een palmolieplantage. Door de vervuiling zien de dorpelingen, die vroeger vooral van vis en landbouw leefden, zich gedwongen om te verhuizen.

Waarom reis je zo vaak en hoe reis je?

Joris: "Ik ben dit jaar inderdaad al voor de vijfde keer in Colombia. We zijn hier zo vaak zodat we onze partnerorganisaties beter kunnen helpen met hun projectbeheer en campagnes. Ik reis meestal met een weekendtas - low profile - dat heeft zeker ook met veiligheid te maken. Daarin zitten altijd stroopwafels, het perfecte smeermiddel. En een licht boek ter ontspanning. Dit keer is dat de misdaadroman 'Zeik' van Herman Brusselmans. Afgelopen lente was ik hier ook met mijn vrouw op vakantie. Colombia, dat voelt als thuiskomen." ♦

Door Onno Groustra

Paspoort

Naam: Joris van de Sandt

Leeftijd: 41

Burg.staat: samenwonend,
dochter van bijna 3 jaar

Nationaliteit: Nederlands

Geboorteplaats: Geldrop

Woonplaats: Amsterdam

Heeft gewoond in: Wageningen
(studie ontwikkelingsociologie)
San Marcos (Guatemala)
Popayan (Colombia)

Reist met:

zwarte weekendtas en reistas

Zit altijd in koffer:

stroopwafels en Nederlandse kaas

Onafscheidelijke reisgenoot:
een 'licht' boek